

Romániában	
Egész évre	1150
Félévre	600
Negyedévre	320
Egy hónapra	110

Csehszlovákiában

Egy hónapra	Ck 40-
Egyes szám	3-

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Szerkesztőség, kiadó,
nyomda és nyomda:
Kolozsvar, St. Baron
Pop (Brassai-utca) 10.
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77
N. Sz. — — — 2-28
Egyes szám ára pályá-
sávaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

1927 augusztus 16 Kedd

Cluj-Kolozsvar * X évfolyam * 184 szám

5687 Ab 18

Az Uj Kelet kiszélesedett frontján

Az Uj Kelet tízéves fennállása óta szinte minden számával tanubizonyítást tett amellett, hogy a felvilágosodás, az európai értelemben vett haladás független és tántoríthatatlan orgánuma. S bár speciális zsidó kisebbségi eszme propagálását tűzte ki feladatának, mégis, éppen ezen eszme belső természeténél fogva, sohasem zárkózott el attól, hogy az egyetemes kisebbségi érdekek szószólója legyen. Nem minden ok és cél nélkül tette ezt az Uj Kelet, hiszen magának a kisebbségi jogok gondolatának is zsidók voltak a megteremtői, akik a békekonferenciákon először foglalták az emberi jogok statutumai közé a kisebbségi követelményeket. És ha akadtak is Erdélyben és Erdélyen kívül olyan sajtóorgánumok, amelyek a kisebbségi jogok zászlója alatt a faji és felekezeti elkülönülés és szétválasztás, a sovinszta megnevezés mérgét csempészték olvasóik lelkébe: mi mindig távol állottunk az ilyen elfogultságoktól s kisebbségi követeléseink megvalósításáért folyó harcunkban sohasem tévesztettük el szem elől az egyetemes, tehát a többségi nemzetekre vonatkozólag is érvényes magasabb emberi szempontokat.

Az erdélyi sajtóban e napokban történt hirtelen tranzakciók ezt az eddig vallott és tudatosan keresztülvitt hitvallásunkat csak megerősítik és fokozottabban teszik köteleességünké, hogy kiszélesítsük az eddig sem saját akarattunkból, hanem az erőviszonyok folytán bizonyos korlátok közé szorított feladatunkat és az Uj Keletet nemcsak speciálisan a tudatos kisebbségi erdélyi zsidóság, hanem fajra és felekezetre való tekintet nélkül, minden haladózselemű kisebbségi ember fórumává és orgánumává tegyük.

Ennek a feladatnak realizálása természetesen erőnk megsokszorozását igénylik s mi ezen erők megsokszorozását a tőlünk telhető anyagi és morális erőfeszítésekkel keresztül is akarjuk vinni. Az Uj Kelet tízéves fennállása óta mindig nagy súlyt fektetett arra, hogy a szempontok mérlegelésében, kritikai állásfoglalásokban a legmagasabb európai szemmértékben alkalmazzák, úgy a speciálisan zsidó, mint a nem zsidó politikai, társadalmi és kulturális jelenségekkel szemben. Hogy ezt megtehesse, mindig féltékenyen vigyázott arra, hogy nyomtatás alá kerülő cikkeit, beszámolóit, sőt minden egyes sorát értékes, műveltségben és tudásban felkészült tollforgatók írják s a jövőben még inkább fog súlyt fektetni arra, hogy kritikai, művészeti és irodalmi rovatait kibővítsék: erdélyi és európai viszonylatban is a legkiválóbb publicistáknak, újságíróknak és íróművészeknek adjon teret.

Már a legközelebbi időben az Uj Kelet kibővített és átszervezett redakcióval, nagyobb terjedelemben fogja szolgálni az egyetemes erdélyi zsidó és kisebbségi sorsot és kulturát s hisszük, hogy ezen erőfeszítésünk és akarásunk minden felvilágosodott kisebbségi ember szívében komoly visszhangra fog találni, mert hiszen senkitől sem lehet távol az, ami emberi, ami nemes, ami emelkedett.

Pár nap választ el bennünket a Genfben összeülő kisebbségi világkonferenciától, amelynek egyik legfőbb feladata az lesz, hogy negyven millió kisebbségi ember számára megtalálja azokat a lehetőségeket és módokat, amelyek szoros összhangban az emberiség egyetemes haladásainak problémáival: minden egyes kisebbségi ember számára megadja az utmutatásokat és megmutassa az utakat a boldoguláshoz. Szentül hisszük és fennen hirdetjük, hogy a kisebbségi boldogulás utjai nem divergálnak, sőt szorosan összeforognak a haladás, a felvilágo-

sodás és a szociális igazságtevés célkitűzéseivel, minek következtében természetesen valljuk és hisszük azt is, hogy a kisebbségi sors sorsközösséget kell, hogy vállaljon minden egyes többségi nemzet progresszív törekvéseinek becsületes táborával s velük együtt kell, hogy küzdjön minden néven nevezendő rabszolgánc és bilincs összetöréséért.

Meg vagyunk győződve arról, hogy nem új, de kiszélesített törekvéseinkben magunk mellett fogjuk találni nemcsak az egyetemes erdélyi zsidóságot, amelynek érdekei — a zsidóság egész Kelet Európában ismert kedvezőtlen helyzeténél fogva — azonosak azokkal a célokkal és törekvésekkel, amelyekért mi küzdünk, hanem minden egyes haladó gondolkodású kisebbségi embert, akinek a maga speciális kisebbségi jogkövetelésein kívül érdeklődéskörébe tartozik

minden egyetemes, magasabb emberi törekvé is, minden, amit a nyugati emberiség az irodalom, művészet, technika és a közgazdaság terén újat és értékeset produkál. Az Uj Kelet, tradícióihoz hiven mindezekről a legpontosabban fogja tájékoztatni olvasóit, oda fog hatni, hogy a világ mind a négy tájkán történő érdekes és jelentős eseményt komoly megvilágításban, részleteiben hűen s a legelfogulatlanabb kommentálásban közöljön olvasótáborával.

Akinek tehát érdeke és szívügye az, hogy Erdélyben el ne némuljon a magyar nyelven hirdett progresszív gondolat és mentalitás szava, amely távol áll minden üzletességtől, az elfogulatlanul és lelkesen áll az „Uj Kelet” olvasói táborába s minden igyekezetével azon lesz, hogy az „Uj Kelet” ne csak belső tartalommal és szellemmel legyen valódi európai orgánum, hanem terjedelemben és elterjedettségben is az igazi nagy sajtóorgánumokhoz legyen hasonló.

Risztics tegnap dél óta egyedül száll az óceán fölött

Newyorkban óriási izgalommal várják a magyar pilóta megérkezését. Könnecke német pilóta Berlinből startolt amerikai újjára

(Berlin, augusztus 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap reggel nyolc órára volt hirdetve a dessai repülőtérről Risztics és Edzard pilóták startja. A tízezrekre menő közönség nagyrésze, amely a szombat délutáni próbarepülést végignézte, nem távozott el a repülőteréről, hogy másnap reggel jelen lehessen a startnál. Már a kora hajnali órákban több ezer főnyi tömeg hullámozott a repülőter körül. A pilótákat, akik félnyelkor autón jöttek ki a repülőterre, végig az utvonalon virágesővel borították el s leirhatatlan lelkesedéssel üdvözölték.

A start helyén életveszélyes tolongás volt

és a nagyszámban kivezényelt karhatalom csak óriási erőfeszítések útján tudta a rendet fenntartani. A repülőtéren az érkező pilótákat újabb virágeső és egetverő hurrázás fogadta.

Motorhiba miatt az »Európa« visszafordult

Vasárnap délután három óra 20 perckor a braunschweigi megfigyelőállomás jelentette, hogy a „Bremen” elrepült a város felett. Az „Európa”-t utközben motorhiba érte s így a gép kénytelen volt Svájcba visszafordulni. A legutolsó rádiójelentések szerint

a „Bremen”, amelyet Risztics vezet, az óceán felett repül.

A legutolsó meteorológiai jelentések kedvező időjárásról számolnak be. Remélik, hogy Risztics ma este Newyorkban leszáll.

Newyork, augusztus 15. Az „United Press” jelenti: Az egész város lázas előkészületeket tesz a repülők fogadtatására. Az ünnepélyes fogadtatás a városházán lesz. Newyork polgármestere és Smith kormányzó fogadják a pilótákat. Az ünnepi beszédet maga a kormányzó fogja tartani. A polgármester ezután át fogja adni nekik Newyork városának díszpolgári oklevelét. Coolidge elnök a Rapid Cityben látja majd vendégül a repülőket. A newyorki német követtség és az amerikai német társadalmi szervezetek hatalmas ünnepekre készülnek.

Dessau, augusztus 15. Risztics és Edzard, a Junkers-művek két pilótája óceánrepülését pattanásig fokozott izgalommal kísérték nemcsak Németország lakossága, de az egész művelt vi-

Felszállás előtt a német kormány képviselőiben a közlekedésügyi államtitkár és Amerika németországi nagykövete üdvözölték a startoló pilótákat. A kormány képviselője a német nép szeretetéről és támogatásáról biztosította a pilótákat és sok szerencsét kívánt nekik utjukra. Az amerikai nagykövét arról biztosította Risztics és Edzardot, hogy Amerika népe szeretettel várja őket. Ezek után a pilóták elbucsztak hozzátartozóiktól, majd a „Bremen” és az „Európa”.

a Junkers-művek két gépe a hatalmas tömeg éljenzései és hurrázásai közepette a levegőbe emelkedett.

A pilóták két kört irtak le a repülőter felett és a tömeg kalaplengetése és zsebkendőlobogtatása közepette néhány másodperc múlva eltűntek a távolban.

a dessai repülőter körül óriási tömegek tolongtak szombat délután.

Dessau városa nagy metropolis forgalmát mutatta. A sajtó képviselői a világ minden részéről egybegyűltek, hogy a két pilóta startjánál jelen lehessenek. Közvetlenül a próbarepülés előtt kurir repülő hozta Hamburgból a legutolsó időjárás térképet. Ennek az alapján kellett a repülőknél megválasztani, hogy a 6040 kilométer hosszú legrövidebb utat, vagy pedig a kedvezőbb Uj-Fundland irányába való 6481 kilométeres utat választják, vagy pedig azon az utvonalon mennek, ahol legsűrűbb a hajóforgalom s amelynek hossza 6664 kilométer. A pilóták végül is úgy döntöttek, hogy a végeleges utirányt csak később fogják meghatározni az újabb meteorológiai jelentések alapján.

Arra az esetre, ha az óceánrepülőknél segítségére volna szükségük, az amerikai kormány széleskörű felügyeleti szolgálatot szervezett meg Uj-Fundland szigete körül. Az új-fundlandi kikötőből szombaton este kifutott egy hadihajó, hogy

a repülő utvonalaának legkritikusabb pontján bevárja a pilótákat,

ha azok esetleg leszállni kényserülnének. Hamburgból óránként adnak jelentéseket az Atlanti-óceán feletti időjárásról. Az utvonalon végig, ahol a pilóták utja vezet, mindenütt megfigyelő állomásokat szerveztek meg, amelyek óráról-órára fognak jelentéseket közzétenni a repülő hollétéről.

Még egy óceánrepülő

Berlin, augusztus 15. Szombaton délután félöt órakor Könncke német pilóta gróf Solms társaságában a tempelhofi repülőtérről elindult Amerikába.

A startnál mintegy 100 ezerre rugó tömeg jelent meg.

A pilótákat a kormány és az Egyesült-Államok képviselői üdvözölték. Az üdvözlőbeszéd után Könncke szünni nem akaró éljenzések közepette a levegőbe emelkedett, néhány kört írt le a repülőter fölött, majd elindult nyugat felé. Könnckének eredetileg délután kettőkor kellett volna elindulnia, a startot azonban két és fél órával elhalasztották, mert a repülőgépre egy speciális pumpát szereltek fel.

Francia repülő kelet-európai utja

Le Bourget, augusztus 15. Weiss francia repülő tegnap reggel 5 óra 20 perckor startolt. Közép- és Kelet-Európa felé repült. A légiút Csehszlovákián, Lengyelországon, Oroszországon át a Fekete-tengerhez azután a Volga-völgye fölött Moszkvába vezet. Az egész ut 8000 kilométer és a repülés 8 napig fog tartani.

Egy csehszlovák repülő világrekordja

Prága, augusztus 15. A csehszlovákiai Aero repülőgyár megkísérelte a Junkers-művek egyik rekordját megjavítani. A kísérlet sikerült. Szombaton délután négy órakor Novák, a gyár főpilótája, az „A 30” gépen startolt és a hajtóerőhöz szükséges anyagon kívül még 100 kilogrammnyi súlyt vitt magával. Novák 213.78 kilométert tett meg ezzel a teherrel egy óra alatt és ezzel világrekordot ért el. Az eddigi Junkers rekord 209.115 kilométer volt.

Eredeti Wattermann

Ideal töltő-toll

arany tollal. Azonnali rendeléssel

lei 800.

Vidékre postán utánvétellel szállítja

LEPAGE, Cluj

Hirdessen az Uj Keletben

Tanítónők, leány-iskolák figyelmébe!

SIPOS

Az összes kézimunka-cikkeket véglegesen kiárusítom, az árakat mélyen leszállítottam. Ajánlatos, hogy vásárlásait már most eszközöljék! 30%-os árumegtakarítás!

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 8.

Cuza professzor a kormány támogatásával jelölteti magát Balji-megyében

A kormány hivatalosan nem vesz részt a pótválasztásokon, de minden kerületben megvannak a félhivatalos jelöljei

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szeptember 14 ikére kitűzött pótválasztásokon a kormány tudvalevőleg nem állít jelölteket. Ennek ellenére a kormány mégsem marad tétlen a választások esélyeivel szemben és ha nyíltan nem is lépteti fel a maga embereit, egyes mandátumok elhódításáról ezzel még távolról sem mondott le. Dolj-megyében G. Dumitrescu-Bumbesti „független” szenátorjelöltet támogatja a kormány, aki valamikor Lupu-párti, majd a nemzeti parasztpárt tagja volt. Storozsina-, vagy Roman-megyében a „Viitorul” főszerkesztője, Alexandru Mavroli lép fel. Nyíltan ő lesz egyetlen liberális jelölt a pótválasztásokon.

Legjellemzőbb azonban a kormány magatartására az, hogy Baltimegyében Cuza professzor fogja támogatni az ellenzéki jelölttel szemben. Ugyanezért a kerületért azonban az antiszemita párt disszidens csoportja is felveszi a harcot.

Ugyancsak a kormány hathatós támogatásával akar kamarai mandátumhoz jutni Buzdugan régestanácstag fia és Titulescu külügy-miniszter. Azt, hogy melyik kerületben jelöltetik magukat, még nem tudni. Durostormegyében a félhivatalos jelölt Papacostea postavezérgazdát lesz. Lupu közmunkaügyi miniszter hívei dr. M. Macavescu jelöltségét támogatják majd valamelyik kerületben.

Az autóipar világkrízise miatt lényegesen olcsóbb lesz az autó

A General Motors főrele a gunyárgyává lelt Ford-kocsik hegemóniáját

A nagy amerikai autógyárak harca, amely néhány hónappal ezelőtt vette kezdetét, átcsap Európára is, egészen természetesen, mert a küzdelem azon a ponton fog eldőlni, hogy az egymással szembenálló konkurens cégek közül melyik tudja az export-lehetőségeket jobban kihasználni. Az ugyanis körülbelül már bizonyos, hogy az amerikai belföldi piac már telítve van. A múlt évben négy és félmillió gépkocsit állítottak elő az amerikai gyárak és a statisztikai adatok szerint az Egyesült-Államokban minden ötödik lakosra jut egy automobil. (Kanadában minden tizenkettedikre, Ausztráliában minden huszadikra, Franciaországban minden huszonegyedikre, Németországban minden kétszáznegyvennyolcadikra, Olaszországban minden háromszázhatvanhatodikra.) Az amerikai autógyárakban és a velük kapcsolatos üzemekben hárommillió munkás dolgozik és az amerikai ipari problémák közül ezért egyike a legfontosabbnak, hogy lehet-e az autóiparban a termelést, ha nem is fokozni, de legalább az eddigi szinten megtartani. Az optimisták arra hivatkoznak, hogy a múlt évi termelés fele a tönkrement belföldi autók pótlására szolgált és remélik, hogy ilyen alapon a jövőben is el lehet évi kétmillió autót helyezni. 1925-ben még csaknem felét, 46 százalékát Ford gyártotta az Egyesült-Államokban készült autóknak. Ez a szám 1926-ban leolvadt 36 százalékra, az idei év áprilisában pedig 24 százalékra.

Fordot tönkretették a Ford-vicek. Amerikában és az európai világvárosokban guny tárgya a Ford-kocsi.

Az amerikai belső piacon a General Motors tört fel Ford rovására és az utolsó két évben 20 százalékról 39.4 százalékra emelte a termelését.

Mind a két autótörszt főként a kivitel felé gravitál. 1925-ben az amerikai autóknak mindössze öt százalékát exportálták, az idén ez a szám már idáig is kétszeresére emelkedett,

tehát több autót exportáltak az Egyesült-Államokból, mint amennyi az egész európai piacra.

Az igazi jelentősége ennek csak akkor mérhető fel, ha figyelembe vesszük, hogy ugy a Ford-gyár, mint a General Motor nyakrafőre állítja fel a külföldön is üzemeit, amelyek helye

gyártják amerikai alkatrészekből a kocsikat, hogy kijátszók a kész autókra kivett magas vámokat.

Franciaországban, amelynek egész autóparkja négyszázötvenezer személykocsiból áll, a grevilliersi Ford-üzem huszonezezer autót állított elő a múlt évben és harmadik helyre került a Citroen-műek (hetvenezer) és a Renault-műek (45.000) mögött. Amíg a francia frank nem stabilizálódott, az olcsó munkaerővel dolgozó francia autógyárak hatalmas arányban exportáltak és 1926-ban az Egyesült-Államok mögött második helyre kerültek a világversenyben ötvenezezer exportált autóval. A frank stabilizálása azonban haláls csapást mért az autóiparra, megszünt az olcsó produkció lehetősége.

A General Motors, a Ford és a Chrysler Németországban is létesítettek fiókgyárakat és elviselhetetlen konkurrenciát csinálnak a német gyáraknak. A német autóprodukció jelentékenyen kisebb akár a franciánál is, de ugyis az egyetlen, amely emelkedő tendenciát mutat. Kétségtelen, hogy Németország belső piaca még egyáltalán nincs kimerítve s mint-hogy az erős verseny következtében az árak állandóan mennek lefelé — legutóbb huszonegyszázalékos árredukciót vittek a nagy cégek keresztül — a német gyármányok meg fogják a külföld felé is találni az utat.

Anglia az 1925-ös Mc. Kenna vámok óta ura belföldi piacának. Autóállaga 668.000 személykocsi, minden negyvenötödik lakosra jut egy autó. A domionok piacának meghódítása azonban nem sikerült. Az amerikai autótöke ugyanis felvásárolta a kanadai autógyárakat és onnan árasztja el autóival — vámmentesen — a brit domionokat, elsősorban Ausztráliát, amely a világ egyik legjobb autóvásárlója. Az angol autóipar ennek ellensúlyozására Melbourneban egy nagy autógyárat állított fel, amelyben azt öt vezető angol márka tömörült, hogy felvegyék a harcot az amerikaiakkal.

Társaságba

is alig járhat az olyan ember, ki kellemetlen és csunya kéz, hónalj, vagy büzös lábizzadásban szenved. A Sudor nevű szer néhány nap alatt mindent megszüntet. 1 üveg ára 30 lej. Főraktár: Dr. Biró gyógyszerész Cluj.

left
A kormán

(Bucuresti-Kelet tudósítójától) Kelet-európai államvasutak a kormány a kévé Garoflid mány volt föld ki. Garoflid keltett, hiszen averescanus mi homlokegyenes liberálisok és vényeit a liber jutása után tenni. De megle is, mert az ut az UGIR elnö a Petrociani Kó zérigazgatóját erre a posztira, stantinescu vol titkár személye

Bukaresti adják ennek a nek, amely Jounelnek egy húzódik meg. 4 iki bukása utá A vezérek lega lid, Petrovici, Nita, Manoilescu vezetőivel folyt másik kis csoportján alapozott, fuzió alapján. M wantul” írják, e Averescu megbu mányos rend re harc beindítását

A minisztere kísérte az eseme ugyanis, hogy a nemzeti paraszt küzdötteren és gáéva tenni az a liberális párt diktálni akart. parasztpárt az visszautasította ugyanazzal a re nál és Mihalach elhatározta, hog megmentésére, az őszel újra alkalomadtán fe

Averescu tá ejtette terveiből aki már két izb Averescut, minc megbizhatóságát miniszterelnök aki mint egy tője, már megál val az őszel m A cél kettős vo meger sítésének használható né mentek Garofli miniszterelnök ha a párt élén tianu Vintila p megbizta Dimit hogy ajánlja igazgatótanácsán

Ismeretes ug megszűntette a Perietzeanu állat szombaton lemo szavazott törvé

Gyerme

Garoflid volt miniszter lett a CFR új vezérigazgatója

A kormány így akadályozta meg, hogy legnagyobb gazdaságpolitikai ellentéte belépjen a nemzeti parasztpártba

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Románia politikai és gazdasági életének hatalmas szenzációja van: az államvasutak autonómiájának helyreállításával a kormány a CFR igazgatótanácsának elnökévé Garoflid Constantint, az Averescu-kormány volt földmívelésügyi miniszterét nevezte ki. Garoflid kinevezése általános konsternációt keltett, hiszen közismert tény az, hogy a volt averescanus miniszter gazdasági koncepciójában homlokegyenest ellenkező nézetet áll, mint a liberálisok és ő volt az, akinek gazdasági törvényeit a liberális kormány rögtön uralomra jutása után szükségesnek látta érvényteleníteni. De meglepetés Garoflid kinevezése azért is, mert az utolsó pillanatig Busila mérnököt, az UGIR elnökét, vagy Teodorescu mérnököt, a Petrocani Kőszénbánya Részvénytársaság vezérigazgatóját emlegették komoly jelöltként erre a posztira, sőt szóba került Tancred Constantinescu volt miniszter és Perietzeanu államtitkár személye is.

Bratianu Ionel manővere

Bukaresti lapok kimerítően magyarázatát adják ennek a misztikusnak tetsző kinevezésnek, amely mögött tulajdonképpen Bratianu Ionelnek egy széleskörű politikai manővere húzódik meg. Averescu pártja ugyanis június 4-iki bukása után a gyors likvidálás útjára lépett. A vezérek legnagyobb része — közöttük Garoflid, Petrovici, Meisner, Dori Popovici, Sergiu Nita, Manolescu stb. — a nemzeti parasztpárt vezetőivel folytatott fúziós tárgyalásokat, egy másik kis csoport pedig a néppárt reorganizálásán dolgozott, a Jorga professzorral létesítendő fúzió alapján. Mint az „Adereru” és a „Cuvantul” írják, ez a csoport programjába vette Averescu megbuktatását, a január 4-iki alkotmányos rend revízióját és a liberális párt elleni harc beindítását.

A miniszterelnök meglehetősen aggodalommal kísérte az események kialakulását. Világos volt ugyanis, hogy a néppárt likvidálása után a nemzeti parasztpárt egyedül marad a politikai küzdőtérben és még kevésbé lesz hajlandó magáévá tenni azokat a feltételeket, amelyeket a liberális pártvezér egy megegyezés esetére diktálni akart. Minthogy pedig a nemzeti parasztpárt az összes eddigi liberális ajánlatokat visszautasította és minthogy Bratianu Ionel ugyanazzal a rezisztenciával találkozott Maniu-nal és Mihalachenél az egyes ajánlatok során, elhatározta, hogy akciót indít a néppárt megmentésére, hogy az ily módon kreált pártot az ősszel újra kezdődő politikai küzdelemben alkalomadtán felhasználhassa.

Követek mentek Garoflidhoz...

Averescu tábornok személyét azonban kifejtette terveiből a liberális pártvezér. Bratianu, aki már két ízben is a kormány élére állította Averescut, mindannyiszor csalódott a tábornok megbízhatóságában. Eképen fordult azután a miniszterelnök figyelmébe Garoflid személye felé, aki mint egy jelentős disszidens csoport vezetője, már megállapodást is létesített Mihalacheval az ősszel megvalósítandó fúzió ügyében. A cél kettős volt tehát: a nemzeti parasztpárt megerősítésének megakadályozása és egy felhasználható néppárt ujjáélesztése. Követek mentek Garoflidhoz és értésére adták, hogy a miniszterelnök fölöttébb el volna ragadtatva, ha a párt élén Garoflid személyét látná. Bratianu Vintile pedig még külföldi utazása előtt megbízta Dimitriu közlekedésügyi minisztert, hogy ajánlja fel Garoflidnak az államvasutak igazgatótanácsának elnöki méltóságát.

Garoflid kinevezése

Ismeretes ugyanis, hogy a liberális kormány megszüntette a CFR államtitkársági posztját. Perietzeanu államtitkár ennek megfelelően még szombaton lemondott. A parlament által megszavazott törvény értelmében az államvasutak

vezetését egy igazgatótanács veszi át. Ennek az igazgatótanácsnak az élére állította most a kormány Garoflid Constantint. Az „Adereru” és a „Dimineatu” jelentése szerint ugyanis Dimi-

Az összeomlás veszélye fenyegeti az államvasutakat

Ha a politikai akció sikerült is, ezzel szemben a CFR helyzete csöppet sem javult. Perietzeanu Alexandru volt államtitkár, aki az államtitkárság megszüntetése nyomán kényszerülve volt benyújtani lemondását, szombaton délelőtt bucsuzott el a minisztériumban volt munkatársaitól. Az államtitkár a bucsu alkalmával beszédet tartott, amelyben szinte szokatlanul éleshangu kritikát gyakorolt a kormány politikája felett és kijelentette, hogyha radikális változás nem történik, úgy az államvasutak a biztos bukásba sodródhatnak. Midőn Barbu Stirbey herceg felajánlta nekem az államvasutak államtitkárságát, — mondotta Perietzeanu — egyetlen dolgot kötöttem ki magamnak: a teljes akciószabadságot, hogy az államnak ezt az alapvető fontosságú intézményét helyreállítsam. Igéretet kaptam arra, hogy meg lesz adva nekem ez az akciószabadság, amely elegendhetlenül szükséges volt ahhoz, hogy az államvasutaknál uralkodó zűrzavarnak és felfordulásnak véget vethessek.

Kétmilliárd deficit

— Midőn posztomat elfoglaltam, — folytatta nyilatkozatát Perietzeanu — valóságos költségvetési katasztrófát találtam az államvasutaknál. Mindenekelőtt kétmilliárd deficitet állapítottam meg azon a másfélmilliárdos hiányon kívül, amely 1926-ban állott elő és amelyet csak az ezévi bevételekből tudunk fedezni. A CFR nek 600 millió lej értékű kifizetetlen utalvány van adott pillanatban forgalomban a piacon és így az államvasutakat ugyyszólván csak az igazságszolgáltatás tartja fenn, amely úgy látszik megérti a helyzetet és nem erőszakolja a dolgokat.

Személyi okok

— Hogy az állapotokon valamiképpen is ja-

triu közlekedésügyi miniszter vasárnap a fővárosba érkezett. Azonnal felkereste Garoflidot, akinek felajánlotta az államvasutak igazgatótanácsának elnöki méltóságát. Garoflid elfogadta a számára felajánlott tisztséget. A kormány manővere tehát ily módon sikerültnek nevezhető, mert a „Cuvantul” jelentése szerint néppárti körökben óriási lelkesedéssel fogadták az új kombinációt és hatalmas mozgalom indult meg abban az irányban, hogy Garoflid elnöksége számára az összes vidéki párt szervezetek hozzájárulását is megszerezzék.

vithassak, egy sereg hasznavehetetlenségnek, de mindenekelőtt is személyek hosszú sorának eltávolítását kértem. Barbu Stirbeytől szabad kezet nyertem erre. Midőn a liberális kormány került uralomra, hosszabb beszélgetést folytattam Bratianu miniszterelnökkel, akinek leplezetlenül feltártam a helyzetet és közöltem vele terveimet a jövőre vonatkozólag. A miniszterelnök mindenhez hozzájárulását adta. Hogy időközben mi történt, arról nem akarok tudni. Elég az hozzá, hogy döntöttek, hogy az államvasutak igazgatásának továbbra is a párt kezében kell maradnia. És mindezt azért, hogy előnyben részesítsék azokat, akiket vezetésre jelöltek azoknak feje fölött, akik tényleges irányítói a vasutaknak. Én pedig kijelentettem, hogy a kormány által elhelyezett személyek jelenléte nemcsak, hogy nem segíti elő a CFR-t, de megrendítik az intézmény számára szükséges bizalmat is.

A biztos bukás felé

— Másodszor is felkerestem Bratianu Ionelt. Kértem, fogadjam el a helyzetet, hazafiasságomra hivatkozott. Azt feleltem a miniszterelnöknek, hogy nem személyekről van szó, de elvekről, amelyeket egész életemen át vallottam. Megértettem, hogy vannak speciális indítók, amelyekről Bratianu nem tekinthet el és így beadtam lemondásomat. Így most örökre bucsut veszek ettől az intézménytől, amelyek élén állva azt hittem, hogy meggyőzhetem azokat, akiknek meg kellett érteni a céljaimat. Tudtam, hogy ez sok megpróbáltatást fog jelenteni számomra, de nem hittem volna, hogy így fog végződni. Az a meggyőződésem, hogy utódom semmit sem fog csinálhatni eme alapján téves gazdaságpolitika kiküszöbölése nélkül és így az államvasutak a biztos bukás felé sodródhatnak.

A modernizált buddhizmus Európában akar terjeszkedni

A tekkioi buddhista kongresszus európai tériifohadjárat megindítását határozta el

London, augusztus 15. A nemzetközi buddhista kongresszus tegnap fejezte be tanácskozásait Tokióban. A határozatok között számos olyan is van, amely Európát is különösen érdekelheti. Mindenekelőtt határozatba ment, hogy a buddhizmus propagandamunkáját kifelé is fokozott intenzitással fogják folytatni és

elsősorban Európát fogják megmunkálás alá venni.

A legtöbb szónok hangsúlyozta, hogy a távoli Keletre küldött katolikus és protesztáns misszionáriusok munkáját ellensúlyozni kell és az évezredek keleti türelmeinek ebben a vonatkozásban véget kell vetni. Elhatározták, hogy a buddhista vallás különböző szektáit Kinában, Japánban, Koreában, Tibetben és Mongóliában egyesíteni fogják és minden erőt az európai téri munkára koncentrálnak. A buddhizmus tehát a közeljövőben nemcsak Észak- és Dél-amerikában fogja kifejteni valláspropagandáját, hanem Európába is elküldi szerzeteseit. Elhatározták továbbá, hogy propagandaeszközként kiadnak egy angol napilapot és két folyóiratot, francia és német nyelven.

Bevezetik Európába a Buddha születésnapján rendezett nagy vallási ünnepeket,

amelyek sokban hasonlítanak a skót karácsonyi ünnepekhez. A kongresszuson politikai ügyekről is tárgyaltak és a japán delegátusok elhatározták, hogy

Japánban 3000 buddha pap előadást fog tartani az általános választójogról.

Kijelölték továbbá azokat a szerzeteseket, akik Amerikában és Európában tanulmányozni fogják a keresztény egyházak szervezetét, különösen azoknak missziós munkáját. A buddhizmusnak ilyen irányban modernizálnia kell, — hangsúlyozták többen — mert csak így tud lépést tartani az új korral. A földrengés által tönkrement padogák újjáépítésénél már a modern építési elveket fogják irányadóul venni.

Kereskedők!

Törvény által előírt jurnál (Napló) Inventar (Leitár) könyvek kaphatók bélyegezve is BERNÁT papírházba, Cluj, Főter 29.

Gyermekének a legjobbat: Höfer-hintőport, krémet, szappant vegyen

Risztics, a heroikus jassz

A levegő legendái tehát egy ujjal szaporodnak. Ez a legenda kétszeresen érdekesebb, mint az eddigiek. Eddig csak Amerikából Európába kísérelték meg az utat. Most fordítva: Európából Amerikába. S ez összehasonlíthatatlanul veszélyesebb. Nungesser és Colli a veszély ez immenesebb voltára fizettek rá. Arra, hogy a légkör viharképző tendenciáinak huzama ellenébe megy az, aki Európából indul. A kelet-nyugati irány fokozottabb ellenállások leküzdését jelenti. Nyilvánvalóbb és kiszámíthatatlanabb kozmikus akadályokat...

Érdekesebb a Risztics repülése más szempontokból is. A nagy és vakmerő ut idáig nem sikerült még európainak. Nungesser és Colli pusztulása az óceán felett úgy hatott, mintha az európai fajta szívedett volna vereséget a későbbi sikeres amerikai pilóták teljesítménye mögött. Lindberg, Chamberlin, Byrd, az óceán ez acélmadarai az amerikai emberfajta fölényével jöttek meg és érkeztek el az európai tornyok légi partjaihoz. Szinte egy civilizatorikus végzet azt sugalmazta az embernek, hogy teljesítményük lehetősége azonos magának az amerikai fajtájú embernek a lényegével. Ugy látszott hónapokig, hogy óceánt legyuró pilótának lenni egyszerűbb amerikaiaságot is jelent... Amerikai gépet s amerikai idegeket...

Risztics repülése ennek a látszatnak ellenpróbája. Riszticsel az első európai ember köt ki a Broadway felhőkarcolói tövében. Risztics utja, ha akarják, ha nem, az európai idegek s az európai vakmerés próbája. A Szabadság-szobor felett elszálló Risztics megérkezésével egy odaát alantasabbnak, fáradtnak, enerváltnak tartott emberfajta kockája perdül: az európai... Az európai gép s az európai emberé...

S még érdekesebb, hogy ennek az európaiságnak egyik reprezentánsa most magyar, — azaz, legyünk egész pontosak: pesti, illetve Pest egyik tipikus városrészeinek a fia, szülöttje és neveltje, — a Józsefvárosnak s így igazi értelmében pesti-kispolgár ivadék: gyerekkora és ifjúsága környezetében: jassz. Wie im Buche steht...

A pesti jasszról idáig csak az derült ki, főleg az irodalomban s az irodalommal rokonterületeken, Molnár Liliomán s Molnár és mások írásművein keresztül, a pesti kabaréirodalomban, boulevard-zsurnalizmusban, kávéházi duma-formákban és viccekben, hogy határozott és sajátos típusa egy világvárosi dagadó malterképződménynek. A pesti jasszmivolt eddig a pesti lizsét s a pesti élet-argó teremtoit jelentette. Érzékeny szívet és cinizmust, elementáris linkséget, a pesti szellem egész mithológiáját, sorsokkal és lebujokkal, hozzátartozó külön nyelvvél és atmoszférával. Egy andalító gamenséget, egy lelki strichet, melyet ugyanugy ki lehet bányászni a Heidelbergbe elszármazott metafizikusból, mint a hollywoodi vagy párisi, vagy helsingöri pesti-magyar szellemi és emberi habitusból...

Aki valaha meg fogja írni Pest nagyvárossá vedlésének történetét, égetni való munkát ír, ha a pesti népszellem e különös aromájú s az egész világon páratlanul álló lelki konglomerátumát, a jassz-szót nem fejtí fel a legalaposabban. Mert ez a szellem termékeny volt. Ez a szellem újította meg a pesti zsurnalizmust s tette páratlanú Európában. Ez a szellem fakasztotta a pesti vigjátékot s tette uralkodóvá a világon. Ez a szellem alumnálta a pesti vállalkozót és szórta szét mindenfele, ahol lassuság és impotencia és életre való gyávaság található a földön. Ez a szellem, amely nem magyar, hanem pesti: tehát magyar-szlovák-szláv-zsidó keverék (mint az a tipikus pesti cukor, amit a ligetben, hajdan, e szellem kialakulásának hősi korában, egy töröknek maszkírozott józsefvárosi züllött péklegény árult) felfedezhető minden pesti emberben. Ez az a szellem, mely ellen hadat viselt a kurzus s ami végül is győzött, miután a valóság ellen nem lehet hadakozni: mert a pesti ember, ha kinyitja a száját egy különböző etikai síkba nevelt jassz szóval meg benne: az ősszassz, amelyik a pesti ember életfájára úgy rakodik a pesti iskola, a pesti ucca, a pesti kávéház s a pesti élet más száz, kikerülhetetlen sugallata révén, mint a fák gerincére az égyürük.

Ebbe a rasztába, ebbe az emberfajtába tartozik Risztics, a pilóta is.

Risztict most jobbra-balra ki fogják majd sajátítani. Neve miatt azt mondják majd, hogy szlovák, állampolgársága miatt pedig azt, hogy magyar. Holott teljes igazában egyik sem, hanem pesti: az idegei, a feje, az élete, a sorsa miatt: Pesti jassz.

Minden egyéb nemzetiségi jelzés nélkül. A legszázszázalékosabban olyan pesti, mint a pinty. (Ez is egy jassz-bizonyíték!)

Aki most majd firtatni fogja Risztics eddigi életét, az azután meglepő adalékokra fog akadni Risztics jasszságának alátámasztására. Élete egy tipikus pesti élet. Azé a pesti emberé, amelyik a nép s nem ez, vagy amaz a kiválóság...

Életének legegyszerűbb adatai egy jasszfajta, egy pesti élet tipikus adatai. Az apja ősszassz-fvárosi lakó, városi szolga. Fia a józsefvárosi telkeken nő fel. A Tisza Kálmán-téren. (A Wertheimer-mulató körül.) Amikor Bleriot Pesten járt 1910-ben, az öreg Risztics, ez örült szenzáció alkalmával a nagy szenzáció egyik névtelen nap-számosa. Jegyződő a rákosi repülőtérén. Fia ekkor jegyződik el a repülőtérrel. Ekkor jár negyedik realba. Persze ijesztő a bizonyítványa. Jobb lesz, ha inasnak megy. Az apja lakatost akart nevelni belőle. A fiu azonban villanyszerelő lett. De onnan is többször megszökött. Az ilyen kilengés hozzátartozik minden igazi pesti ember életéhez. Így ér Risztics János élete a világháborúhoz s a világháborúban a pilótasághoz. A jasszság nem zárja ki a bravurt, sőt involválja. A tizenhárom harctéri kiténtetés s a „Höfer“ dicsérete olasz repülők lövéséért így nem ellenmondás Risztics János életében, hanem a jassz-individualizmus egy szükséges tartozéka, mert ez emberfajtának keblében mindig valaminő sikerekért is dobban a szív. A legtöbb e fajtából persze elreked a pesti élet kellemében való mestergrádusnál. Risztics aktívabb volt. A háboru után autogarazszirozással s autó ügynökséggel foglalkozik. (A jassz természetrajzába az is beletartozik, hogy mindig talpra ugrik.) Majd amikor megalakult a magyar Légi Forgalmi Társaság — újból pilóta

lesz. Ahol persze ismét „kileng.“ Aktivitása és változó szelleme nem tud pihenni. 1924-ben a svábhelyi autóverseny idején tíz méter magasságban röpököd a versenyzők felett. A Társaság szigorúan megdorgálja. Ő azonban mozifelvételket csinált ekkor s ez legalább is jó üzlet, — ami viszont felér a dorgatóriummal. Különben sincs karrierlehetőség a Légiforgalminál. A következő évben ott is hagyja, örökre Bécs és Pest között röpöködni? Ez legalább is unalmas! Dessauba megy. Eleinte csak hangárfelügyelő. A tulságosan mechanikus és nehézkes poroszok közt azonban csakhamar előtör. A pesti ember karrier-típus. Ha a helyére kerül: versenyen kívüli, mint az amerikai...

... A többi már mindenki tudja. Részletesen megírták a lapok, mint állított fel másik társával egyetemben új világrekordot a kitartó repülésben, mely a most vállalt óceáni-ut treningje volt...

... Most ismeretlen távolságokban száll. Viszi a napot. Keletről-Nyugatra. És heroikus szívet s szívében a pesti jasszok világát. Adja isten megérkezését. Gaál Gábor

Ujabb Sacco és Vanzetti-ügy Amerikában

(Newyork, augusztus 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mialatt Bostonban Sacco és Vanzetti a világ millió emberének tiltakozása és szinte lázas ellenőrzése mellett várja sorsa eldőlését, azalatt a chicagói börtönben egy szintén halálraítelt és három év óta időről-időre megkegyelmezett delikvens várja, kiszabadul-e, vagy az elektromos széken fejezi-e be életét. Ennek az embernek a sorsa sok tekintetben hasonlít Sacco és Vanzetti sorsához. Őt is gyilkosság miatt fogták pörbe és ő is, mint Sacco és Vanzetti, teljes ártatlanságát hangoztatja.

Russel Scottnak hívják az elíteltet, aki a chicagói börtönben ül. Sorsa feltétlenül érdekesebb, mint a két olasz anarchistaé, azonban az ő esete magántermészetű, mentes minden politikai vonatkozástól, azért a nagyvilág figyelme nem igen terelődhetett rá.

Russel Scott egykor színész volt. Egy stagnation társulat tagja, az Egyesült-Államok nagyobb városaiban szerepelt és mint karakterkomikusnak, nagy jövőt is jósoltak. Egy nap a társulat pénztárosát, aki a színházi bevételeket otthon szokta tartani, lakásán meggyilkolva találták. A pénz — hozzávetőleges becslés szerint ezer dollár — nyomtalanul eltűnt.

Ugyanazon nap éjjelen, amikor a gyilkosság történt, Scott váratlanul, szinte szökésszerűen eltűnt a városból. Kézenfekvő volt a gyanu, hogy ő követte el a gyilkosságot és ő vitte el a társulat pénzét. Nemsokára elfogták, de Scott a leghatározottabban tagadta, hogy bármi köze is lenne a gyilkossághoz és a rabláshoz. A rendőrség természetesen a színész szökésével indokoltan tartotta azt a feltevést, hogy a gyilkos és rabló nem is lehetett más, csak ő maga.

Szerelem

Scott erre kijelentette, hogy menekülése összefügg egy szerelmi ügygel és a nőre való tekintettel nem mondhat el közelebbi részleteket.

— Asszonyról van szó és inkább hajlandó vagyok viselni egy rablógyilkosság következményeit, semhogy eláruljam!

A vizsgálat során azonban már éreztették a letartóztatott színésszel, hogy esetleg halálra is ítélik. Egy alkalommal fölkerette magát a vizsgálóbíróhoz, aki előtt hajlandóan nyilatkozott megnevezni a nőt, akivel azon az éjjelen megszökött. Az asszony, egy kereskedőnek a felesége, annak idején Chicagóba ment rokonai látogatására és ezt az alkalmat Scott arra használta fel,

hogy együtt utazzon vele. A rendőrség azonban már nem tudta kihallgatni az asszonyt, mert — közben meghalt. Scott ugyanis csak két héttel a nő halála után mutatott hajlandóságot arra, hogy a titkát elárulja. Szinte kizártnak látszott, hogy az asszony haláláról tudott volna, az esküdtek mégis halálra ítélték Russel Scotot és pedig azzal az indoklással, hogy az asszonyesetet csak kitalálta, mert különben maga jelentkezett volna, hogy barátját megmentse.

A hűséges testvér

Az elítelt a legjobb ügyvédek egyikét vette maga mellé. Az ügyvédnek sikerült a perújrafelvételt kieszközölnie és a halálos ítéletet elhalasztották. Az új eljárás azonban nem tudott több mentő körülményt produkálni és így újból megerősítették az első bíróság ítéletét. 24 órával a kivégzés előtt azonban az ügyész levelet kapott Scott fivéréől, amelyben közli vele, hogy a gyilkosságot nem a színész, hanem ő maga követte el. E levél alapján az államügyész intézkedett a halálos ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről és egyúttal Russel Scott fivére ellen elfogató parancsot adott ki. Két héttel később elfogták Russel Scott fivérét. Akkor pedig kiderült, hogy a fiatal Scott a hatóságokat csak félrevezette, hogy fivérét megmentse.

Már ugy látszott, hogy Russel Scott végérvényesen el van veszve. Erre a delikvens örületet szimulált, ami, mint egykori színésznek, könnyű volt neki. Egyideig sikerült is az elmeorvosokat megtévesztenie és Russel Scotot beutalták a bolondok házába. Itt azonban hosszú megfigyelés után rájöttek, hogy a színész csak színleli az örültséget. Ismét a chicagói fegyházba hozták és az elmúlt hetekben ügyvédjének újra sikerült negyedszer is elhalasztani az ítélet végrehajtását.

Jobb a halál

Scott kijelentette, hogy most már nem is fél az elektromos széktől, a hároméves igazalom annyira fásultta tette őt az étellel szemben, hogy már szinte óhajtja a halált.

Német könyv Lepage

Hirdessen az Uj Keletben

a Hago

Vasárnap helyiségeibe amely a legjegyében závezette be, az ismert apróságokra apróságokra rögtönzések szélét fogja

Ezután szemet-lelke nyújtott. tornászcsapatkat végzet szikus mo után, amely mas publikonon és kkat, hajme Ugyanakkor tagjai Pac ügyelő irány szést aratt mutatóványa közök küzo

A verő összeállított zöknek kiolyának elndlott tisztelemen Imre, amatőr tréttatványokakinek odaatékben járutályának fe Béla, a torlan szervez A nagy eznak Párisba aki a külöbatamutatv ezüst érmet Klein ket pedig Glückmann közül Zavo ezüstöt, Sz ezüstöt, Sz érmekeket n

A torn gulákat m Különösen men Imre jutott az tornaszako

A torn nepély vic ségét erre diszitette zsolta az mulatságo mas száml befogadása tágas klu

Óriási közepette 12 ezer győzteské Katona B díjat a B díjat ped nak ítélt sági vers est progr nok vitte pályázó e

A műban feszt publikumának ö ünnepepély réert mi bizottság bankigaz illeti elis

Fényesen sikerült a Haggibbor kerti ünnepélye

Vasárnap délután zajlott le az Ujságíróklub helyiségeiben a Haggibbor kerti ünnepélye, amely a legteljesebb erkölcsi és anyagi siker jegyében zárult. Az ünnepélyt gyermekdelután vezette be, amelynek keretén belül Gara Ákos, az ismert író konferált és mesélt az egybegyűlt apróságoknak. Gara kedves ötletekkel, bohó rögtönzésekkel fűszerezett tréfáit általános tetszéssel fogadta a hallgatóság.

Ezután következett a tornaünnepély, amely szemet-lelket gyönyörködtető impozáns látványt nyújtott. Felvonult a Haggibbor hatvantage tornászcsapata, amely előbb szabadgyakorlatokat végzett kifogástalan precizitással, kiasztikus mozdulatokkal. A szabadgyakorlatok után, amelyeket zúgó tapsal honorált a hatalmas publikum, a tornászcsapat tagjai nyújtón, lovon és korláton szebbnél szebb mutatványokat, hajmeresztő produkciókat mutattak be. Ugyanakkor a Haggibbor birkozó-gárdájának tagjai *Puchlapek Gyula* állambiztonsági felügyelő irányítása mellett. Különösen nagy tetszést arattak a tornászok valóban bravuros mutatványai, de hálás közönsége akadt a birkozók küzdelmeinek is.

A versenyszámok befejeztével az ad hoc összeállított zsüri a legjobban szereplő versenyzőknek kiosztotta a Haggibbor tornaszakosztályának elnöke, dr. *Tischler Béla* által felajánlott tiszteletdíjakat. A nagy aranyérmes *Kelemen Imre*, a Haggibbor tornaszakosztályának amatőr trénerre kapta, aki szemképrázatos mutatványokat végzett, különösen a korláton és akinek odaadó tevékenysége jelentékeny mértékben járult hozzá a Haggibbor tornaszakosztályának fejlődéséhez. A díjakat dr. *Tischler Béla*, a tornaszakosztály elnöke és fáradhatatlan szervezője nyújtotta át a versenyzőknek. A nagy ezüstérmes *Márk Antal*, a Haggibborban Párisból most hazatért tornász kapta, aki a különböző tornaszereken valóágos akrobatamutatványokat végzett. Ugyancsak nagy ezüst érmes *Manz István*, kis ezüst érmes *Klein Béla* és *Kardos István*, bronz érmes pedig *Schück József*, *Kappel Sándor*, *Glückmann Béla* és *Blum Sándor*. A birkozók közül *Zavorján Viktor* és *Matejovics Béla* nagy ezüstöt, *Vigh Sándor* és *Kizma Ferenc* kis ezüstöt, *Sipos, Salamon, Rimóczy* és *Dalári* bronzérmeket nyertek.

A tornászcsapat tagjai a versenyszámok után gulákat mutattak be, általános tetszés mellett. Különösen zajos óvációban részesítették *Kelemen Imre* és *Márk Antal* produkcióit, de kijutott az ünneplésből dr. *Tischler Bélának*, a tornaszakosztály agilis elnökének is.

A tornaszámok után kezdetét vette az ünnepély vidám része. Az Ujságíróklub kerti helyiségét erre az alkalomra színes lampionokkal díszítette fel és valóágos tündérvilágba varázsolta az agilis rendezőség. Tréfás ötletek, bohó mulatságok hosszú sora szórakoztatta a hatalmas számban megjelent közönséget, amelynek befogadására az Ujságíróklub kerti helyisége és tágas klubbhelyiségei elégtelennek bizonyultak.

Óriási érdeklődés mellett és állandó izgalom közepette zajlott le a szépségverseny, amelyből 12 ezer szavazattal *Bernáth Olga* került ki győztesként. Második *Bernáth Ibolya*, harmadik *Katona Böske* lett. A táncversenyben az első díjat a *Bartha László-Hecht Duci*, a második díjat pedig az *Eigler György-Hecht Eva* párnak ítélte oda a pártatlan zsüri. A férfi csunyasági versenyt, amely jelentős pontja volt az est programjának: *Hirsch Béla* ping-pong bajnok vitte el, heves küzdelem után, igen sok pályázó elől.

A műsorszámok után a késő reggeli órákban fesztelen, vidám hangulatban mulatott a publikum, amelyben Kolozsvar zsidó társadalmának összes rétegei voltak képviselve. Az ünnepély kifogástalan rendezéséért és sikeréért minden biztonnyal a Haggibbor vigalmi bizottságát és annak vezetőjét *Lichtmann Aladár* bankigazgatót, *Heller Károlyt* és *Radó Ernőt* illeti elismerés.

A német belügyminiszter bécsi útjának célja a csatlakozási mozgalom megerősítése

(Bécs, augusztus 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közölte az Uj Kelet, hogy *Grzeziński* porosz belügyminiszter a napokban repülőgépen Bécsbe utazott. A német birodalmi államférfi bécsi utazásának célja felől a legkülönbözőbb kombinációk merültek föl. Titokzatossá tette a látogatást különösen az a körülmény, hogy egy a német követség, mint a bécsi hivatalos körök szigorúan titkolták *Grzeziński* érkezésének célját.

A német belügyminiszter bécsi utazásának igazi céljairól beavatott forrásból a következőket közlik:

Grzeziński politikai misszióval ment Bécsbe és pedig a birodalmi kormány tudtával. Németország vezetőférfiit ugyanis aggodalommal tölti el az a szakadás, amelyet a júliusi események idéztek elő Ausztria lakosságában. Németország

politikusi nemcsak attól tartanak, hogy ezek az események hosszú időkre visszavetették Ausztria konszolidációját, hanem azt hiszik, hogy a csatlakozási mozgalom teljesen megbénul. A német belügyminiszternek tehát az volt a megbízatása, hogy informálódjon, milyen alapon lehetne a kormánytöbbség és az ellenzék között közeledést létrehozni. *Grzeziński* azért találták különösen alkalmasnak erre a misszióra, mert ő maga a német szociáldemokrata párt jobb szárnyához tartozik és mint Berlin egykori rendőrfőnöke, később pedig mint belügyminiszter, nemcsak a munkásság bizalmát szerezte meg, hanem a köztársasági polgárságot is. *Grzeziński* ma a legnépszerűbb államférfiak egyike, akinek nagy sulya van Ausztriában is. Általában azt hiszik, hogy a német belügyminiszter közvetítő szerepe sikerrel fog járni.

Amerika – Newyork ellen

Coolidge elnök, ha megmarad is ismeretes elhatározása mellett, nem fogja magát a jövő évi választásokon jelöltetni, ami erősen megjavította a demokráta párt esélyeit. Ennek ellenére a közvélemény nagyobbik része nem hisz a demokráta győzelmében, pedig ennek a pártnak a vezére maga *Alfred E. Smith*, Newyork állam kormányzója, aki már az előző választásokon is legkomolyabb ellenfele volt *Coolidge*nek. *Smith* nagyon népszerű ember, hervadhatatlan érdemei vannak különösen a newyorki bűnözők megfékezése körül és mégis aligha lesz belőle Amerika elnöke. *Smith*nek ugyanis négy olyan bűne van, amelyek közül mindjárt az első is olyan, amit az Egyesült-Államok szavazóinak többsége soha nem bocsáthat meg neki. *Smith* — newyorki. Már pedig Newyorkon kívül az Unió gazdasági fővárosát egyáltalán nem tekintik amerikának és mindenütt gyanakvással fogadják mindent, ami newyorki.

Ennek a szívós harcnak volt egyik következménye az is, hogy a bevándorlók százalékos korlátozását törvénybe iktatták.

Az óriási város ellenségei ugyanis azzal érveltek, hogy minél kevesebb bevándorló jön Amerikába, annál kevesebb idegen lesz Newyorkban; annyival hamarabb elveszti idegen jellegét és válik amerikai várossá.

Hamburg és Liverpool külvárosai

A vérbeli amerikai csak *Liverpool* és *Hamburg* külvárosának nézi Newyorkot. Alig van Amerikában népszerűbb törvény, mint a bevándorlást korlátozó, ami az idegenekről való országos véleményt eléggé mutatja. E törvénynek a közvéleményben való gyökeredzését láthatjuk a megszavazás körülményeiből is; az alsóházban 5:1 arányban voltak mellette 1924-ben, a szenátusban 8:1 arányban.

A newyorkgyűlöletben az az érdekes, hogy Newyork állam számos demokratapárti politikusa és választója részéről is megnyilatkozik. Ezek a demokráta, akik főképpen az állam északi részeiből valók, mit sem akarnak tudni az államuk területén levő túlhatalmasodott városról. Arról is nevezetesek ezek a Newyork állambeli politikusok, hogy valamennyien „százazok” és mindnyájan ellenségei a Tammany Hall-nak, Newyork híres hatalmi pártszövetségének.

Ami bűn Amerikában

A köztársasági pártt legerősebb ellenfele tehát meglehetősen megterhelve áll a harc előtt. Newyorki származásán kívül még a következő három nagy hibáját emlegetik az ellenfelei: *Smith* kormányzó „nedves”, azután katolikus és végül a Tammany Hall hűséges szolgája. A „nedveség” még mindig erős teherként Amerika nagy politikusaival, mert az alkoholtilalom kérdésében mind a republikánus, mind a demokráta párt kebelében hiányzik az egységes állásfoglalás. Itt is, ott is vannak szeszpartiak és szeszellenesek. Még a déli államok mutatnak legzavartalanabb képet ebben a tekintetben, ezek tuluyomóan százazok. *Smith* kormányzó katolikusága ellen az a jól kiszámított érv, hogy

egy katolikus elnök nem Amerikának, hanem egyházának parancsait és érdekei alapján járna el,

vagyis rajta keresztül Róma dirigálná az Egyesült-Államokat. A Tammany Hall hűséges emberének lenni a déli államok demokráta szemében helyrehozhatatlan bűn, már pedig *Smith* kormányzót a newyorki demokráta, azaz a Tammany Hall emberei választották meg és viszik előre.

A Tammany Hall

A Tammany Hall már a híres 1912-iki elnök-választási mozgalomnál is szerepelt és elnökjelöltjének bukása miatt került akkor előtérbe *Woodrow Wilson*. Abban az időben ugyanis a *Roosevelt* és *Taft* civódása miatt kettéhasadt republikánus párt fölött győzedelmi kilátásai voltak a demokráta-knak. A legtöbb reménysege *Champ Clark*nek lehetett, miután *Byran* kilátásai a 10. „balot” után erősen hanyatlottak. *Byran* politikai és személyes jóbarátja volt *Champ Clark*nek és melléje állt. Már csaknem bizonyosnak látszott ezért *Champ Clerk* elnöksége, amikor a Tammany Hall emberei, akik eddig egy ohioi szenátort támogattak, hirtelen átmentek *Champ Clark* táborába.

Byran erre tüstént megfordult. Híressé vált beszédet tartott, hogy olyan jelöltet, akit a Tammany Hall, tehát a newyorki demokráta akarnak, nem támogathat. Így nyomult előtérbe *Woodrow Wilson* neve. *Byran* nemcsak, hogy *Wilson*ra szavazott, hanem minden hozzá közel álló delegátust rávette, hogy ők is *Wilson*ra adják szavazatukat.

Igy jutott el Wilson a Tammany Hall elleni gyűlöletből a benevezésig és így választódott meg elnökke.

Az 1924-iki konventen még jobban megnyilvánult a Newyork elleni bizalmatlanság, pedig ez a gyűlés magában Newyorkban zajlott le. Az egész newyorki lakosság és sajtó bizonyos volt *Smith*nek, a demokráta párt legkedvesebb fiának jelölésében. Ez a newyorki elbizakodottság azonban felpaprikázta a déli és nyugati delegátusokat, élesen állást foglaltak Newyork embere ellen, ami viszont a newyorkiakat böszítette fel. Kigunyolták a „falcsi számarakat”, hogy elmaradottságukban gyűlölködnek a város magasabbrendű jelöltje ellen. Ezeket a *Smith*-ellenes kiküldötteket a gyűlésteremben nyilvános szidalmakkal, ócsárlásokkal illették, sőt e „kicks”-nek gunyolt delegátusok az uccán is a gyalázkodások özönének voltak kitéve.

Az eredmény ismét egy háttérben levő politikus jelölése lett,

aki azonban a választásokon elbukott.

A „Newyork Herald” a napokban azt írta, hogy a Newyork elleni izgalom inkább emelkedik még, nemhogy csökkenne. Ez azt jelenti, hogy Newyork állam kiváló kormányzója megint csak eleshetik az elnökségtől. Hiába minden, Amerika gyűlöli és idegennek tartja a saját legnagyobb városát.

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruhá- **Cink** Claj
ját molymentesíti

Lepage
Keletben

HIREK

Uj Kelet az egyetemese erdeiyi es bansagi sz. dóság napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
 Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kedd
 5687. Ab 18.
 1927. aug. 16.

— **Uj napilap Kolozsváron.** A mai napon, délben „Mai Világ“ címmel új napilap indul meg Kolozsváron. Az új sajtóorganum a friss és megbízható hírszolgálat mellett szolgálja kívánja politikában a leghatározottabb vonalú demokráciát, törekvéseiben pedig azt a progresszív irányt, amelyet az ország konszolidációja is fokozott mértékben megkíván. A „Mai Világ“-ot csupa avatott tollú újságíró csinálja, bevált munkásai az írás művészetének és meggyőződéssel bajnokai a haladásnak.

— **Nemzetközi igazolványt kapnak a „Hontalanok ligájának“ százezerei.** Prágából jelentik: A „Locopress“ jelentése szerint a Népszövetség legközelebbi ülésén tárgyalni fogják az állampolgárság nélküli egyének ügyét. Nemzetközi egyezményt akarnak létrehozni, amely szerint az ilyen személyeknek nemzetközi igazolványokat állítanak ki és ez igazolványok addig lennének érvényesek, amíg az illetők állampolgárságának ügyét el nem intézik és a különböző államokban való tartózkodást tennék lehetővé. Több százezerre becsülik azoknak a számát, akik ilyen igazolványra szorulnak.

— **Sáskák faltak fel ágyában egy 75 éves öregasszonyt.** Buenos-Airesből jelentik: Kuritoba braziliai városban tegnap rémes esemény történt. Egy Balbing de Moro nevű hetvenötévesztendő anyóka a nagy meleg miatt nyitva hagyta ablakait és úgy feküdt le aludni. A nyitott ablakon át éjjel sáskaraj repült a szobába. A sáskák nekiestek az öregasszonynak és márn kezdek. A borzalmas fájdalomra az öregasszony felébredt és segítségért kezdett kiáltani. Mire a szomszédok kiáltásait meghallották és a szobába rohantak, az öregasszony már ájultan feküdt ágyán. A sáskák fülét, szemét, orrát és arcáról egész husát lerágták. Mire az orvosi segítség megérkezett, az anyóka már kiszüvedett.

— **Felrobbant egy tűzijátékgyár.** Rómából jelentik: A Napoly melletti Torre del Grecoiban egy hatalmas tűzijátékgyár felrobbant. A robbanás ereje oly nagy volt, hogy a lakosság azt hitte, hogy a Vezuv újra kitört és pánik-szerűen menekült a községből. Az épületet a robbanás teljesen elpusztította. A romok alól eddig négy ember szénúé égett hulláját ásták ki. Többen súlyosan megsebesültek.

— **Házasság.** Braun Miklós és Abrahám Honka tegnap tartották meg Kolozsváron egybekelési ünnepélyüket. Az esküvőt megelőző istentiszteleten a „Poale Cedek“ imaházban Braun Sándor, a neves farsádi főkantór énekelt nagy sikerrel.

Ideg-, kedély-, neuraszténias, bel- és anyagcsere zavarokban szenvedő betegeket, aduóket, epilepsziában, érelmeszesedésben, korai agyszívban, hátgerinc-sorvadásban, egybajban szenvedőket és mindenféle más betegeket legszakoszerűbb gyógykezelésre felvesz a **NERVA szanatórium** Cluj, Majális-utca. Speciális gyógykurák: bizó és fogyasztó-kurák, psycho- és hypno-therápia. Wagner von Jauregg-féle ma'áriás kezelések. Hűdések benu'ások kezelése villanygépekkel és mindenféle gyógy-ürdőkkel. Dietotikus konyha.

SPORT

A favoritok vereségével végződtek a vasárnapi mérkőzések

A Kinizsi kombinált csapata kikapott Vásárhelyen. Industriai Sármei—Universitatea 4:3 (3:2). A KKASE atlétikai versenye

Vasárnap délután Románia bajnokcsapata Marosvásárhelyen vendégszerepelt. Az előcsapatból csupán Steiner II., Steiner I., Tänzer II. és Tessler szerepeltek. A tartalékolt bajnokcsapat hősiesség után vereséget szenvedett a megerősített MES-től. Kikapott azonban az Universitatea tartalékolt csapata is Aranyosgyéresen, míg a nagyváradi Makkabea—szatmári Törökvs-mérkőzés, a szatmári csapat hibájából, kvalifikálhatatlan botrányra ért befejezést. Részletes eredmények a következők:

Marosvásárhely. MES—Kinizsi 5:4 (2:3). **Biró Feier.**

A csapatok a következő összeállításban szerepeltek:

MSE: Szöcs I., Szöcs II.—Csizmadia (Novák), Csizsár—Zintaller—Bartha, Nagy Albert—Glanzmann II.—Glanzmann I.—Bányai—István.

Kinizsi: Osztermann (Bulgakov), Steiner II.—Wagner, Steiner—Vigh—Zima, Tänzer II.—Lotter—Marschall—Tessler—Lakatos.

A mérkőzés rendkívül izgalmas és látogatott volt. A Kinizsi tartalékai elsőranguan megállították helyüket és a marosvásárhelyi csapat csak szerencsével nyerte meg az egyébként nyertes mérkőzést. A vezető gólt a Kinizsi éri el a hetedik percben Tessler révén, de röviddel ezután Nagy egyenlít és a 14. percben Glanzmann I. éles lövéssel megszéri a vendéglátó csapatnak a vezetést. Négy perc múlva a folyton támadó Kinizsi ismét egalizál. Lotter lövése után változatos játék folyik, majd a 43. percben Tessler labdája megakad az ellenfél hálójában.

Helycsere után Glanzmann II. tizenegyesből egyezelít, majd a 20. percben egy kapuelőtti kavardásnál Wagner üngölt véd. A 27. percben István hiszökése a marosvásárhelyi csapat ötödik gólját eredményezi. A Kinizsi erre gyilkos finist diktál és a 43. percben Tänzer II.

— **Értesítés.** A néhai huedini nagyrabbi halálának évfordulója (Jahrzeit) folyó hó 19-én lesz megtartva. Weisz Sámuel elnök.

— **Elgázolta a vonat az alvó pályaoirt.** Déváról jelentik: Dávid Florea Ráscu községbeli munkás a múlt héten a brád—körösbányai vasutvonalon egy hídál teljesített szolgálatot. Szolgálatkőzben a sínek mellette elaludt. Nemsokára átheladt a személyvonat, amelynek lépcsője az alvó emberbe akadt és a kerekek alá rántotta. A vasuti ör jobb-lábát a kerekek töből lemetstették, több bordáját betörték és a fején is sok helyen megsebesítették. Életveszélyes sérüléseivel a körösbányai kórházba szállították.

Gyári képviselet és raktár

LEPAGE, CLUJ

Kérjen ajánlatot, prospektust.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsősémmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkét 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Torda-aranyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászregényvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászregényben és néphank r.-t. B.-hunyan. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Áruraktárai a vasut mellett.

beadásából Marschall védhetetlen gólt lö.

Aranyosgyéres. Sodronyipar-Universitatea 4:3 (3:2). Az Universitatea több elsőcsapatbeli játékos távollétében vereséget szenvedett az irreális hazai pályán jelentéktelen erőt reprezentáló gyéresi csapattól.

Kolozsvár. A KKASE atlétikai propaganda-versenye a következő eredményekkel zárult:

100 m.: 1. Gál (KAC) 12 mp.
 1500 m.: 1. Morar (KKASE) 4 p. 52.4.
 Súlydobás: 1. Soós (MSE) 9 96 m.
 200 m.: 1. Gál (KAC) 25.4.

Magasugrás: 1. Panajott (KKASE) 170 cm.,
 2. Szatmári 160, 3. Grandpierre (KAC), 7 induló.
 400 m.: 1. Scortescu (KKASE) 1 p. 0.2 mp.

Gerelyvetés: 1. Soós MSE 41,61 m.
 800 m.: 1. Morar KKASE 2 p. 26 mp.

Távolugrás: 1. Panajott MSE 603 cm.
 1000 m.: ifj. 1. Dávid KKASE 3 p. 28 2 mp.

4x100 m. 1. KAC A) (Biró, Bresan, Fetter, Gál) 51.6 mp.

Diszkosz: 1. Nagy Lajos KAC 32 m.

Amateur—Gloria (Peszterce) 8:1 (4:1). Barátságos meccs, bíró Gura. A mérkőzés szomorú balesettel végződött. Curtea, az Amateur balzsélsője egy összeesapásnál lábát törte, Curteának már ez a második lábtörése rövid futballkarrierje alatt.

Nagyvárad. Makkabea—Szatm. Törökvs 0:0. A mérkőzés csak egy félidőig tartott. Anyagi differenciák miatt az Olimpia nem állott ki a második félidőre.

Székelyudvarhely. Hargita—Brasovia 3:0 (3:0). Meglepetés. Bíró: Sebess. Góllövők Binder, Ferenczi és Solymossy.

Resica. RMTE—Pancsovai SC 3:2 (2:2). Nemzetközi. Bíró: Révész. Pancsova két góllal vezet Auer és Szegedi révén, de Patai és Köszler már a félidőben egyenlít, szünet után pedig Patai megszéri a győzelmet is.

— **Felnyársalta az ásó nyele.** Tudósítónk jelentik: Sulyos baleset érte munkaközben Buzdun Elixil 25 éves lupényi munkást. Vízet akart meríteni egy mélyen fekvő esatornából, abová leugrott, de olyan szerencsétlenül, hogy egy földbezuirt ásó nyelébe esett, amely a gyomrát átszakítva, mélyen a testébe nyomult. A szerencsétlen embert a lupényi kórházba vitték súlyos sérülésével, ahol élet és halál között lebeg.

Az aranyeres vérzést, viszketést, nedvezést csak a **Haemorsan** szüntet, mert az nemcsak a következményt, hanem az okot is meggyógyítja.

Gyermekének

könyvet vegyen vizsgáló ajándéku. 10 zsidótárgy könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szentföldön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és esodatevők. — Gorelik: Cion és gólsz. — Palesztinai utmutató. — Tóra és cionizmus. **Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában**

A FAMILIA kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

Kedd 1927. SZINH

A szín
 Jean P
 senye. Szomb
 teanu, a kiváló
 hangversenyét.
 nehéz feladatra
 koncerttel szer
 nepelte. A lei
 cterek tragikus
 a legtehetősebb
 füléhez juttatni
 ság csendült fe
 olykor Paganini
 hangjegyek kor
 kijátsza a szive
 lepetésként hat
 amely ezuttal s
 is nagy tehetség

Siessen
 ka
 talán
 a most ér

Mégis cs
 „I
 Ap
 us

kellemes hatá
 talmas utánza
 a valódi. Mind
Resz
 Cluj, Cal
 Finom borotvá
 kapható.

10 vále

Gy
 rab
 Pal

Uj Kelet
 Az olcsó k
 Szabó Imre
 Ignotus:
 Dosztojevsk
 Perutz:
 Wilde Osz
 Blicher Cla
 Tábori Ró
 Schopenha
 Zoltán Sán
 Ben Ami:

A szenzáci
 ségen kívül —
 levelezőlap ut
 (Cluj, Strada
 olvasóink az U
 meg a sorozat
 házhoz küldjü

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Jean Prosteanu második hangversenye. Szombaton este tartotta meg Jean Prosteanu, a kiváló hegedűvirtuóz második kolozsvári hangversenyt. A művészt, aki ezuttal is arra a nehéz feladatra vállalkozott, hogy teljes Paganini-koncerttel szerepeljen, a közönség mélyen ünnepelte. A leküzdhetetlenül nehéz Paganini-koncertek tragikusan hullámzó, szenvedélyes ritmusait a legtökéletesebb művészettel tudta a közönség fülehez juttatni. Minden taktusában olasz dallamosság csendült fel és mégis úgy tetszett Prosteanu olykor Paganini szellemétől elragadtatva áttörte a hangjegyek korlátjait, hogy saját művészete révén kijátsza a szíve mélyéből felbuzgó muzsikát. Meglepetésként hatott Rónay finom zongorakísérete, amely ezuttal szerényen kísérelkedő játéka mellett is nagy tehetséget árult el.

Siessen megnézni az „IDEAL” kalapszalonn kirakatát talán Önnek is jut egy a most érkezett Bécsi modellekből.

Mégis csak legjobb a késnéküli

„IDEAL”

borotváló por, mely az ország területén higienia

szempontból a legjobban elismert borotváló szer, az arcot nem marja, kellemes batást hagy utána. Ovakodjunk az árthatmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL” felírásu a valódi. Mindenütt kapható. Egyedüli készítője:

Reszling József
fodrász

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Finom borotváló szappan 10-es csomag 60 lejért kapható. Viszonteladókna árkezdvezmény

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

- Az olcsó könyvesportba tartoznak:
- Szabó Imre: Zsidó Almanachja (1927)
 - Ignotus: Olvasásközben, tanulmányok
 - Dosztojevszkij: A főinquisitor, regény
 - Perutz: 9 és 9
 - Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
 - Blicher Clausen: Heine Inga, regény
 - Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
 - Schopenhauer: A szerelem metafizikája
 - Zoltán Sándor: Örvény, dráma
 - Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utmutató.

A szenzációs könyvsorozat... portóköltésén kívül — százhusz lej. Megrendelhető levelezőlap útján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Baron L. Lop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre házhoz küldjük.

Közgazdaság

Stirbey herceg lett újra a Resica elnöke. Barbu Stirbey herceg, aki a választások előtt a kormányelnökséget vállalta, összeférhetlenségi okokból lemondott volt a Resica-művek elnöki tisztjéről. A Resica legutóbb tartott igazgatósági ülésében elhatározta, hogy Stirbey herceget ismét a vállalat elnökévé választják.

Megvalósulás előtt áll a Foresta és az Ofa fuziója. A bécsi tőzsdén erősen tartja magát az a hír, hogy az Ofa és a Foresta fuzió tárgyalásai annyira előrehaladtak, hogy a Banca Commerciale Italiana Milano kiválása a Foresta érdekeltségéből már befejezett tény. Az Österreichische Kreditanstalt, valamint a Schröder-csoport lesz a fuzió következtében az új alakulat bankárja és az új emissziók plasztirozója.

Ötvenhat százalékkal csökkent Románia bortermelése. Néhány év óta egész Európában visszaesést mutat a bortermelés. A statisztika szerint 1926-ban 1,300,000 hektoliter bor termelt Jugoszláviában, vagyis 1,680,000 hektoliterrel kevesebb, mint a megelőző évben. A visszaesés Magyarországon volt a legnagyobb, mert ott 75 százalékos volt a csökkenés a megelőző év termésével szemben. Ausztriában 65, Jugoszláviában 56, Romániában 50 és Franciaországban 36 százalékkal kevesebb bor termelt. Ennek tulajdonítható, hogy több európai államot, amelyek a borexport tekintetében eddig egyáltalán nem játszottak szerepet, felkeresték boraikért. Egész Európa területén a statisztika szerint 75 millió hektoliterrel kevesebb bor termelt.

Románia is képviselteti magát a nemzetközi munkakongresszuson. Bukarestből jelentik: Az ipar és kereskedelemügyi minisztérium véglegesen eldöntötte, hogy Románia is részt vesz a római nemzetközi munkaügyi kongresszuson, amelyet szeptemberben fognak megtartani. A román delegáció összetétele a következő lesz: Cezar Popescu iparügyi államtitkár, az UGIR delegációja és a munkaügyi minisztériumnak egy reprezentánsa.

Villamossággal termékenyítik a földet Németországban. Berlinből jelentik: Egy év óta kísérleteznek a Berlin közelében levő Alt-Glienicke nevű mintagazdaságon egy egészen modern földtermékenyítési eljárással. A termőföldet ugyanis elektromos áramokkal kezelik és a kísérletek eddig szokatlanul jó sikereket eredményeztek. A villamos árammal megművelt föld hozadéka kétszer annyi, mint a mellette levő talajé, amit műtrágyával kezeltek. A gyakorlatban már eddig is annyira bevált ez az új módszer, hogy a júniusi aratás után újra vetettek és a vetés már eddig is a legjobb sikerekkel kecsegtet. Azt hiszik, hogy szeptember végén a betüzetett rozsot és árpat ismét aratni lehet. Ha ez a módszer teljesen beválik, akkor a német mezőgazdaság előtt beláthatatlan perspektívák nyílnak. Kurt Fritsche, az új földmégmunkáló módszer feltalálója, a földben fellelhető elektromosságot használja fel olyképen, hogy körülbelül tíz centiméterrel mélyebbre, mint amilyen mélyre az eke vasa behatol, egy vas és acél dróthálózatot helyez el, amelyet mesterséges mágneses áramok táplálnak. Ezt az áramot igen olcsón előállítható elektromagnetikus készülékek segítségével légi elektromos áramokkal kötik össze. Az ilyen módon befolyásolt termőföld idézi elő nemcsak a dus termést, hanem a korai érést, a kitűnő aromát és a cukortartalom nagyobb fokát, különösen a répánál. A feltaláló szerint az ilyen módon tenyésztett növények különböző paraziták ellen is ellenállóbbak. A találmány iránt óriási érdeklődés mutatkozik nemcsak tudományos, hanem gazdaságkörökben is. Dr. Schucht tanár, híres gazdasági szakértő egy folyóiratban nagyon kedvezően nyilatkozott az új találmányról, amely hivatva van valósággal forradalmasítani a mezőgazdaságot.

Veszteséggel zárult a biztosítókra az idei jégkampány. Az idei jégkampány befejezéséhez közeledik és már most megállapítható, hogy veszteséggel végződött. A díjegyvezményes biztosítók közös jégirodája ezidén mintegy 18 milliót vett be a jégtől, amit azonban a károk teljesen fel fognak emészteni. A jégirodához befutott 4614 jégkárból eddig 3500 kárt likvidáltak 16 millió értékben. A hátralévő károk likvidálása folyamatban van Érdekes, hogy a 4614 erdélyi jégkárrel szemben a Regátban mintegy 150 jégkár volt, amiből 98 kárt likvidáltak 2 és fél millió lej értékben. Az idei rossz eredménnyel szemben a tavalyi jégkampány 18 millió lejes díjbevétel mellett 3 millió 700 ezer lejes nyereséggel végződött.

Vasúti kedvezmény a külföldi mintavásárok látogatóinak. Az államvasutak igazgatósága személy- és gyorsvonatra 50 százalékos kedvezményt engedélyezett a visszautazásnál a pozsonyi, zágrábi és lipcei mintavásárok látogatóinak. A pozsonyi mintavásár augusztus 21-től szeptember 2-ig, a zágrábi augusztus 28-tól szeptember 5-ig, a lipcei szeptember 1-től 20-ig tart.

Tőzsde

Augusztus 15-én.

Ünnep miatt a tőzsdéken nem volt forgalom és a bankok nem dolgoztak.

Alapított 1874.

Reich B. Károly Fiai

Kötél- és kendergyárosok

Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.

Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tilott és gerebenezett kenderek

Gazdasági kötélárúk

Géphajtó kötelek

Malomhevederek

Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák stb.

Hornyolt

és hódfarku cserepet

legjutányosabb árban
prompt szállítása ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piața Unirii 20

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.

Kárpitos kellékek, zsinegek,
kertiernyők, szalmazsákok

Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910

Mérnöki műszerek

LEPAGE-nál, CLUJ

Kérjen ajánlatot!

borotva
borotvaszappan
borotvafelő szij
borotvaecset
„UNICUM” Kun, Cluj,

UNICUM

őnborotváló készülék
őnborotváló pengék
acélárúk
felülmulthatatlanok
Calea Victoriei 2. szám

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Sibiuban, magasabb iskolába járó két diákleány vagy fiu, uricsaládnál lakást, esetleg rituális ellátással kaphat. Cim: Hermesnél, Sibiu. 3006

משניות complett, punktirt mit jüdisch-deutscher übersetzung Lei 520 zu beziehen durch „Safuth“ Jüd. Buchhandlung Cluj.

Műhelynek, raktárnak alkalmas cca 200 m²-es száraz, világos pincehelyiség és cca 120m²-es földszintes terem bérebeadó. — Tájékoztató Malom-utca 28. sz. alatt házfelügyelőnél

Hirdetés a kóserhus árak leszállításáról. A Str. Dubalarilor (Timár-u.) 1. sz. a levő orth. központi huscsarnokban a bejárat jobb oldalán levő első pultnál kapható: 1 kg. marha- v. növendékhus 38 leiert, szopó borjúhus 46 leiert. A vezetéség.

Sajtkészítők figyelmébe

A legkittünőbb sajt a schweizi tejjel készült. — Hatásos, nem romlandó készítmény. Egger & Co R.-T. vegyészeti gyár, Cluj

Külfönbjárati butorozott szobát keresek fürdőszoba használatra. — „Csendes lakó” jeligére a kiadóba.

צו פערקויפן אין יעדריגעס ספר תורה 6 מיט גרויסע בוכשטאבען פאן אין סופר מומחה 42 שטימן 6 עמודים ווייסע פארמעט לענגע 21 צאלל. אנפראגען בייס Uj Kelet

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel,** Strada Ratiu (v. Kötö-u.) 3. Telefon 831.

Géphimzést olcsón vállalok. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

Szeszgyárt (gazdaságit) bérelnék, esetleg ilyenhez betársulnék. Ajánlatokat Rudolf Mossehöz, Oradea. 3005

Keresek a beivárosban szoba-konyhas lakást szept. 1-re. — Cim a kiadóban „Öreg pár” jeligén.

Makkay fémárgyár áthelyezte üzemét Malom-u.16.alól **Zsák-ucca 1. szám alá**

Eladó ház. 1 szobakonyha, speisz, kerttel, 15 m. széles és 57 m. hosszú, elköltözés miatt olcsón eladó. Strada Pata, Szilágyi-telep. Storca.

Gyermekszertő uriaszony, központi lakással elsőrangú rituális teljes **ellátást** nyújtana 2—3 leánykának. — Megkereséseket Uj Kelet kiadóhivatalába „Doctorné” jeligére kérek

Intelligens zsidó leány vallásos orth. uriháznál **házzvetőnői** állást, főzésben perfekt, azonnali belépésre keres. Braun Berta, — Arad, Str. Gr. Alexandrescu No 46. 3007

Hunwald Cluj, Str. Vlahuta (volt Bóiyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükörgyár. Táblaüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása. 1007

3 könyv:

Dr. Philipp Paneth érdekes, vonzó könyve a néhai nagy erdélyi országos fő rabbi: **Mareh Jecheskel** életéről és családjának elágazásáról a mainapokig. Egyben felöleli az egykorú erdélyi zsidóság történelmét,

Rabbenu Jecheskel Ára füzve 175 lei, kötve 225 lei.

Leopold Hiehler: **Der Sohn des Moses Mautner** Regényes történet a bécsi zsidók életéből. Ára füzve 135 lei, kötve 185 lei.

Hatvany Lajos: **Urak és Emberek** (Két kötetben.) Regény a 18—19. század magyar zsidójának életéből. — Ára 510 lei. Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Olcsó zsidótárgyu könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90—
M. Brod: Socialismus in Zion	32—
Im Kampf um das Judentum	32—
Bialik: Gedichte I/II	125—
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung	170—
Der XII. Zionistischen Kongress	25—
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	150—
Herzl: Philosophische Erzählungen	130—
Herzl: Das Neue Ghetto	125—
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	125—
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk	140—
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	90—
Karpeles: Geschichte der Jüdischen Literatur I—II (920 lap)	600—
Koigen: Der moralische Gott	90—
Heinrich Loewe: Schelme, Narren	50—
Moses Mendelsohn: Jerusalem	90—
Miwchar Haschira haivrit (Antologia)	180—
Nordau: Zion-Schriften	170—
Perez: Drei Dramen	90—
Zlocisti: Moses Hess, Leimb.	150—
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leimb.	150—
I. u. L. Tharaud: Der Schalten d. Kreuze geb.	90—
Jüd. Theater I—II. (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	125—
gebund.	150—

Kaphatók: az UJ KELET könyvosztályában

Nemcsak a **kereskedőknek,** hanem az **iparosoknak** és **gyárosoknak** is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle Vámtarifa

pontosan és áttekintően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvosztályában. — Máramarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatt készülnék a legújabb divatu cipő-különleges-ségek

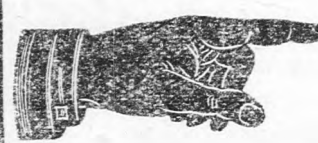

A Kadima-nyomda

csak izléses és szép nyomtatványt szállít

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

Szovátán

a Villa Speranza-ban levő

A rendkívül kedvező időjárás miatt az ideai szezon szeptember hó végéig tart.

ur uri panzióban már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon árak.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

Szarkesztóvivalat és
Köszvény-Kolozsva
Pop (Brassy)
Telefon
szerk. és kiadó
9-7
N. Sz.
nyes szám
v. v.
Brestben

1927 augusztus

AZ UJ

A Monte erdélyi zsidó rázóbb jalki szellemi élet két városneg egykori vidá helyet adjon ségbeesésben feszítéseknek ról kiüldözöt egyetemeken fényét, miala marnak fiat emészt a t való harc.

A saját zsidó diákok az erdélyi zsidó pest, amely konstruálható az erdélyi zsidó datlanságáról előttünk, me poklának izzó bele lelkünkbe rössé arcunka

Szinte hi hogy az erd saját jövőjével, hogy jásziv hajója fúródhatott a közönyt nem vallási felfog értés és a rics sem Isten, se nat. A nyom fokozatai is, akaratunk fe reménységünk vannak azon joggal és ért társadalmi á kizárólag az falankszára v

Az éhenl nyomora em nem lehet sz lehet magyar amely az erd lesz a legsöt amikor mi a hogy a belfő ifjuságunk ta lomnak azért állapotot el erdélyi zsidó meglegyen a san, de folyt egyetemen. erdélyi zsidó írója hangsú igen tehetség meken, ahol vetelmények Erdély egyszer és u az erdélyi zsidó és megértjük teljes szívve rettentő köz a legértéke akadnak ma jüket és em becsülni fajj kép ez, meg mert hiszen